

فلسفه فقه با تاکید بر رابطه حق و تکلیف

هاشم فرج زاده جیدرقی

انتشارات راه دکتری (همکار سنجش و دانش)

۵۰۰ نسخه

اول ۱۳۹۵

۹۷۸-۶۰۰-۸۶۴۱-۸۳-۴

مؤلف:

ناشر:

تیراژ:

نوبت چاپ:

شابک:

۱۳۰۰۰ تومان

*** کپی‌های حقوق‌بادی و مصوبه این اثر به مولف محفوظ می‌باشد ***

فصلنامه علمی حقوقی و فلسفی

سرشناسه	: فرج‌زاده حیدرقی، هاشم، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: فلسفه فقه با تأکید بر رابطه حق و تکلیف / هاشم فرج‌زاده حیدرقی،
مشخصات نشر	: تهران: راه دکترا؛ ستایش و دانش، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۴ ص.
شابک	: ۱۸۰۰۰۰ ریاال-4-83-8641-600-978:
وضعیت فهرست نویسی	: قیبا
موضوع	: حق و تکلیف
موضوع	: *Right and Obligation
موضوع	: فقه -- فلسفه
موضوع	: Islamic law -- Philosophy
رده بنا	: BPT۳۰/۱/۴۰۸۱۳۹۶
رده بینگ	: ۳۹۷/۴۸۳۴
شماره کتابخانه ملی	: ۴۶۳۸۲۸۰

عنوان	صفحه
مقدمه:	۹
فصل اول:	۱۰
مفاهیم و کلیات:	۱۰
فلسفه مضاف:	۱۱
مباحث اصلي فلسفه فقه:	۱۲
تعريف فقه:	۱۲
موضوع فلسفه فقه:	۱۲
تعريف «فلسفه فقه»:	۱۳
قلمرو فقه:	۱۴
پیش‌فرض‌های فقه:	۱۶
رابطه حق و تکلیف:	۱۹
واژه شناسی حق:	۱۹
معنای لغوی حق:	۱۹
معنای اصطلاحی «حق»:	۲۰
تکات اساسی در تبیین مفهوم حق:	۲۲
انقسام حق:	۲۳
واژه شناسی تکلیف:	۲۴
احکام وضعی:	۲۵
فصل دوم:	۲۷
بررسی رابطه حق و تکلیف:	۲۷
مبانی حق و تکلیف:	۲۸
معرفت شناسی:	۲۸
هستی شناسی:	۲۹
انسان شناسی:	۳۰
هویت شناسی:	۳۰

- ۳۱ جایگاه انسان در نظام هستی
- ۳۱ شناخت تعامل انسان با هستی
- ۳۲ دین شناسی و حقوق انسان
- ۳۳ ادله تکلیف مداری دین
- ۳۳ نسبت بابد و نیایدهای دینی و حق مداری
- ۳۴ پاسخ تنافی تکلیف با حق
- ۳۵ رابطه عبودیت و بندگی خدا در تضاد با حقوق انسان
- ۳۵ پاسخ تضاد عبودیت با حق انسان
- ۳۶ نسبت مجازات های دینی با تکلیف محوری
- ۳۶ پاسخ نسبت مجازات ها با تکلیف محوری دین
- ۳۹ ناکافی بودن این برای تبیین همه حقوق بشر
- ۳۹ منشأ حق و تکلیف
- ۳۹ مراد از منشأ حق
- ۴۰ منبع معرفت شناسی حق و تکلیف
- ۴۱ منشأ حقوق از دیدگاه متفکران غربی
- ۴۲ منشأ حقوق از نگاه منکران وحی و نبوت
- ۴۳ منشأ حقوق و تکالیف در اسلام
- ۴۴ خدای متعال، منشأ همه حقوق
- ۴۷ تبیین رابطه حق و تکلیف
- ۴۸ نظریه تلازم حق و تکلیف
- ۵۱ نگاهی به دیدگاه استاد مطهری
- ۵۴ بازگشت تکلیف به حق
- ۵۵ حق و تکلیف در نهج البلاغه
- ۵۶ حقوق متقابل زمامدار و مردم
- ۶۲ نظریه انفکاک حق از تکلیف
- ۶۲ استناد به اعلامیه‌ها و اسناد حقوق بشر
- ۶۶ حق و تکلیف در تشکیل حکومت
- ۶۷ ادله غیر حقوقی
- ۶۷ حقوق بشر و تطورات فکری - اجتماعی غرب

۶۹ حقوق بشر و جهان مدرن
۷۰ حق و تکلیف در فرایند تحقیق
۷۰ استناد به مقام خلیفه‌اللهی
۷۱ کرامت انسانی
۷۱ سیر تکاملی بشر
۷۳ استناد به برخی از آیات قرآن
۷۴ آثار و اهداف حق و تکلیف
۷۵ تحصیل معرفت متعالی به حقایق
۷۹ سرّ حصول اطمینان در پرتو تکلیف
۸۰ امنیت فردی و اجتماعی
۸۲ فصل سوم:
۸۲ جایگاه حقوق و تکالیف ملت در
۸۲ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران - تألیف ستیزی حقوق بشر غربی
۸۳ حقوق ملت در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۸۳ حقوق مدنی و سیاسی
۸۴ آزادی
۸۵ حق حیات
۸۵ حق دادخواهی
۸۵ حق انتخاب وکیل
۸۶ حقوق زن
۸۶ حقوق اقتصادی، اجتماعی
۸۶ حق داشتن شغل مناسب
۸۷ حق برخورداری از تأمین اجتماعی
۸۷ حق داشتن مسکن مناسب
۸۷ حقوق فرهنگی ملت در قانون اساسی
۸۷ تکالیف ملت در نظام جمهوری اسلامی ایران
۸۸ نظارت همگانی یا امر به معروف و نهی از منکر
۸۸ ضرورت نظارت ملت بر دولت
۸۹ شیوه های اعمال نظارت مردم بر دولت در جمهوری اسلامی ایران

- ۸۹..... - احزاب و تشکیلات سیاسی
- ۸۹..... - اجتماعات و راهپیمایی‌ها:
- ۸۹..... نظارت متقابل مردم بر یکدیگر
- ۹۰..... دفاع از تمامیت ارضی، استقلال و آزادی و حفظ وحدت
- ۹۰..... حفاظت از محیط زیست
- ۹۰..... مشارکت در تأمین بودجه دولت
- ۹۰..... تکلیف ستیزی حقوق بشر غربی
- ۹۳..... میانی اومانیستی حقوق بشر غربی
- ۹۴..... دین‌گرایی و الحادگرایی
- ۹۵..... تکلیف ستیزی
- ۹۵..... نادیده گرفتن جهان هستی
- ۹۶..... فرجام انکاری
- ۹۶..... فردگرایی
- ۹۷..... لذت‌گرایی و خوش‌باشی
- ۹۷..... صورت‌گرایی یا فرمالیسم
- ۹۸..... فهرست منابع

فلسفه فقه، یکی از فلسفه های مضاف است که در آن مباحث متعددی همچون: تعریف فقه، تاریخ تطور فقه، ساختار فقه و تقسیم بندی آن، جایگاه فقه، رابطه فقه با علوم دیگر، روش شناسی فقه، غایت، اهداف فقه، قلمر و فقه، ماهیت احکام فقهی، مراحل حکم فقهی، رابطه مصالح و مفاسد با احکام، نقش مصلحت اجتماعی در استنباط فقهی، نقش زمان در استنباط احکام فقهی و... بررسی می شود. یکی از مسائلی که در فلسفه فقه می تواند بررسی شود بحث حق و تکلیف است. بی شک نحوه نگرش اندیشمندان به مفهوم حق و تکلیف و مبانی این بحث همچون هستی شناسی، معرفت شناسی، خداشناسی و بخصوص انسان شناسی در نوع برداشت از رابطه حق و تکلیف آدمی جایگاه اساسی دارد. از این رو لازم است در بررسی رابطه حق و تکلیف به مبانی بحث اشاره شود. همچنین در این بررسی بایستی به منشأ حق در دیدگاه های مختلف توجه لازم شود آنچنانکه اگر منشأ حق را خداوند بدانیم بی شک مسیر بحث به کلی تغییر خواهد یافت. بدون شک به ناسازگاری میان حق و تکلیف منجر شود، جایگاه هر کدام از حقوق و تکالیف انسان مشخص خواهد شد. البته روشن است که اگر با نگرش اومانیستی به مسأله نگاه شود در این صورت حق و تکلیف با هم تعارض خواهند داشت و تمام تلاش صورت خواهد گرفت تا صرفاً حقوق انسان ها توجیه شود بدون اینکه شخص شود در این منظومه تکالیف چه نقشی دارند. همچنین از آنجا که اکثر کشور ها دارای قانون اساسی هستند که عنوان میثاق ملی آن ها محسوب می شود که البته کشور ما نیز از این فرایند مستثنی نیست، رابطه حق و تکلیف در تدوین این قانون نقش اساسی ایفا خواهند داشت.

نظر به اهمیت مباحث مذکور در این رساله تلاش شده است تا ضمن تبیین فلسفه فقه، به مبانی بحث رابطه حق و تکلیف و منشأ حقوق اشاره شود تا سرانجام بحث در بطن حق و تکلیف از منظر های مختلف و نیز جایگاه شان در قانون اساسی ایران مورد بررسی قرار گیرد تا به انجام معلوم شود که می توان هم به حق و هم به تکلیف آدمی باور داشت و حتی قانون اساسی تدوین شده در آن انسان به عنوان موجود الهی دارای یکسری حقوق و تکالیفی است که خود می تواند مبنای بسیاری از قوانین باشد.